

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag
om ändring av jaktlagen för landskapet Åland.

Allmän motivering

De bestämmelser som reglerar jakten i landskapet är intagna i jaktlagen för landskapet Åland (31/85). Lagen, som har tillämpats sedan hösten 1985, har ändrats två gånger. Ändringarna rörde i huvudsak förutsättningarna för att inrätta naturreservat på s.k. kronoallmänningar och förutsättningarna för att motverka spridning av sjukdomen rabies.

Trots att de ändringar som gjorts i lagen inte rört de för jakten väsentliga bestämmelserna om jakttider har förändringar under den senaste tiden ägt rum även på detta område. Sålunda har silltruten totalfredats av landskapsstyrelsen för en treårsperiod räknat från den 1 april 1989 och ett försök med förlängd jakttid efter rådjur genomförts hösten 1989. Förlängningen avsåg november månad. Både fredningen av silltrut och den förlängda rådjursjakten bör göras bestående vilket förutsätter att lagen ändras. De erfarenheter som vunnits under den tid den gällande lagen varit i kraft har dessutom visat att behov finns av vissa andra ändringar av jakttiderna och av de bestämmelser där licensjakten efter älg och rådjur regleras.

De tider under vilka olika slag av vilt får jagas enligt den gällande lagen är bestämda utgående från olika grunder. De kanske främsta grunderna är att viltet är en förnyelsebar naturtillgång och att jakten skall kunna bedrivas så att viltet ger en god avkastning i form av jaktbyte och värdefulla naturupplevelser för såväl jägare som andra naturintresserade, samtidigt som viltskadorna hålls på en rimlig nivå. Den egentliga jakten kompletteras därför även av viltvårdsarbete, vari ingår bl.a. skötsel och tillhandahållande av en lämplig miljö för viltet, ett rätt anpassat jaktuttag i förhållande till viltstammarnas storlek och sammansättning samt decimeringsjakt och annan jakt som bedrivs för att minska bestånden av vissa arter.

Vilttillgången kan påverkas men inte helt regleras genom viltvårdsåtgärder. Naturliga variationer i bestånden förekommer från år till år i synnerhet bland småvilt, d.v.s. bland arter som antingen är utsatta för rovdjurstryck eller själva är rovdjur och beroende av tillgången på bytesdjur. Variationerna i stammarna av småvilt är endast i begränsad utsträckning beroende av jaktuttaget.

Såsom ovan framhållits bör jakttiden efter rådjur förlängas med en kalendermånad. Avsikten med förlängningen är att ge jägarna tillräckliga möjligheter att fälla ett så stort antal djur som behöver fällas. Efter förlängningen kommer rådjursjakten att bedrivas under en så lång tidsperiod att jakten med drivande hund efter rådjur respektive småvilt kommer att kunna bedrivas samtidigt. En strävan har tidigare varit att hålla i sär rådjursjakten och småviltjakten, eftersom det är olika slag av hundar som används vid dessa jaktformer. På grund av den förbättrade hundhållningen och de erfarenheter som vanns av försöket med förlängd rådjursjakt hösten 1989, anser landskapsstyrelsen emellertid att en sammanblandning av dessa jaktformer inte längre bör medföra några större olägenheter. Utöver de ändringar som nämnts har landskapsstyrelsen funnit skäl att ändra jakttiden för orre, återinföra toppfågeljakten efter orrtupp, införa jakttid för fasan, förkorta jakttiden för alfågel och sjöorre samt freda årta och kricka.

Det licenssystem som tillämpas vid rådjursjakten var ursprungligen utformat enligt samma grunder som licenssystemet för älg. Systemet har inte genomgått ändringar i annat än enstaka detaljer, trots den utveckling som skett. När jakten första gången tilläts år 1973 fällde 32 jaktlag 28 djur. År 1989 fällde 173 jaktlag 4.029 djur. Det stora antalet ansökningar har medfört att de enskilda ansökningarna inte kunnat ägnas särskilt stor uppmärksamhet. Sålunda har under de senaste åren prövningen av ansökningarna i huvudsak inskränkts till att avse frågan om arealkravet är uppfyllt och frågan om att det antal djur som skall fällas inte uppenbart är för stort. I syfte att förenkla det förfarande som gäller rådjursjakten föreslås tillstånden framdeles kunna beviljas för tre år åt gången. Redovisningen av de fällda djuren, fastställelsen och inbetalningen av fällavgifterna skall dock liksom för närvarande ske årligen.

För att tillstånd till jakt efter älg skall kunna beviljas krävs för närvarande bl.a. en jaktareal om minst 500 hektar. Antalet älgjaktlag har ökat från 37 st år 1981 till 64 st år 1989, utan att den totala jaktarealen ökat nämnvärt. Det har således varit vanligt att jaktområden splittrats i mindre enheter. Medelstorleken av jaktområdena under år 1989 var 1.637 hektar; 16 jaktlag redovisade en jaktareal under 1.000 hektar, 31 jaktlag mellan 1.000 och 2.000 hektar samt 17 jaktlag mer än 2.000 hektar.

Älgstammens storlek, utbredning och sammansättning bestäms i stor utsträckning av hur jakten bedrivs. De krav som ställs på älgjakten är därför av en helt annan omfattning än de krav som ställs på rådjurs- och småviltjakten. Med ett ökande antal jaktlag och minskande jaktområden blir möjligheterna att på ett biologiskt riktigt sätt beskatta älgstammen allt svårare. Det kan även antas att den jakt som bedrivs inom små jaktområden i stor utsträckning är inriktad på vandrings-

älgar, varigenom även en sned könsfördelning i jaktuttaget lätt uppstår, eftersom tjurarna är mera vandringsbenägna än korna. Hänsyn måste även tas till att måttliga avvikelser från en riktig könsfördelning i uttaget av vuxna djur inom ett enskilt jaktlag kan ge en samlad effekt av stor betydelse, om avvikelser i samma riktning görs inom ett stort antal jaktlag. Under åren 1987-1989 fälldes sålunda 41 flere tjurar än kor och under samma tidsrymd var endast hälften av de fällda korna dräktiga. Att endast hälften av de fällda korna var dräktiga visar att älgstammen i landskapet för närvarande inte sköts på ett godtagbart sätt. Andelen dräktiga kor bör nämligen ligga mellan 70 och 80 %. Om den nuvarande utvecklingen fortsätter är det en uppenbar risk för att vi i landskapet inte kan upprätthålla en kvalitativt god älgstam som ger hög avkastning till låga kostnader.

Ansvaret för vården av älgstammen i landskapet ligger enligt den gällande lagen på jägarna, men det övergripande ansvaret bärs av landskapsstyrelsen. Eftersom det visat sig att en välfungerande älgvård inte kunnat upprätthållas inom ramarna för de regler som för närvarande följs, anser landskapsstyrelsen att reglerna bör ändras. Sålunda föreslås dels att minimiarealen för älgjakt höjs från 500 till 1.000 hektar och dels att de vuxna djuren framdeles i tillstånden skall kunna indelas i kor och tjurar. Denna möjlighet för landskapsstyrelsen att styra jaktuttaget innebär delvis en återgång till det system som iaktogs före år 1985. Avsikten är att höjningen av minimiarealen skall ske stegvis genom en utökad tillämpning av det i lagen medgivna dispenssystemet.

Jaktvårdsföreningarna har givits tillfälle att yttra sig över de flesta av de föreslagna ändringarna.

Detaljmotivering

20 §. Ändringarna i paragrafen rör silltrut, årtä, kricka, alfågel, sjöorre, orrtupp, rådjur och fasan.

Hela året. Från uppräknningen över de arter som får jagas hela året har silltruten avlägsnats. Någon särskild jakttid för silltrut har heller inte införts, varför arten framdeles skall vara totalfredad.

Den silltrut som förekommer i landskapet är en särskild östersjövariant av arten. Orsaken till fredningen är att bestånden av silltrut inom hela Östersjöområdet har minskat kraftigt och den anses numera hotad. Till följd härav har silltruten redan, såsom framhållits i den allmänna motiveringen, varit totalfredad genom ett landskapsstyrelsebeslut.

1.1-15.2 Den gällande jakttiden för orre är 1 september-31 december. Före ikraftträdandet av den gällande lagen fick enbart orrtupp jagas och då under tiden

25 oktober-31 januari. I och med att januarijakten togs bort försvann i praktiken den s.k. toppfågeljakten, d.v.s. jakten efter orrtuppar som under kalla och klara vinterdagar söker föda i björkar och vissa andra lövträd. Toppfågeljakten är den jaktform som åtminstone lokalt varit den dominerande formen för beskattningen av orrbestånden. Det finns därför orsak att åter införa en möjlighet att bedriva jakt efter orrtupp under vintern. Jakten efter orrtupp bör avslutas samtidigt som harjakten och den bör inledas samtidigt som jakten efter ungfågel avslutas.

Toppfågeljakten efter orrtupp har inte speciellt stor inverkan på fågelbestånden, eftersom jakten ställer stora krav på utövarna och enbart tuppar skjuts.

15.3-15.4; 1.4-15.4; 10.4-15.4; 1.5-25.5 I vårjakten efter sjöfågel föreslås inte några andra ändringar än att jakten efter alfågel och sjöorre framdeles inte skall få bedrivas under tiden 16-30 april. Avsikten med denna ändring är att skapa bättre förutsättningar för fåglarna att ostörda inleda häckningen. En stor del av fåglarna i skärgården inleder nämligen häckningen under ifrågavarande tidsperiod.

1.7-15.4 Jakttiden efter räv är oförändrad.

1.9-30.11 Rådjur får för närvarande jagas under tiden 1 september-31 oktober. När rådjursjakten inleddes år 1973 var jakttiden två veckor. Jakttiden omfattar för närvarande två månader, september och oktober, men den förlängdes i försökssyfte år 1989 med även november månad i huvudsak för att möjliggöra en tillräcklig beskattning. Erfarenheterna från försöket med den förlängda jakttiden är goda. Under novemberjakten 1989 fälldes 18 % av det totala antalet djur som fälldes och åldersfördelningen i jaktuttaget var sådant att andelen killingar (54,5 %) var större än under hela jakttiden (51 %). Åldersfördelningen i jaktuttaget påverkades således genom försöket i positiv riktning. Försöket visade även att rådjursjakten och småviltjakten med drivande hund kan bedrivas samtidigt.

Drivande hund vars mankhöjd understiger 28 centimeter skall liksom för närvarande få användas under hela jakttiden.

1.9-31.12 I höstjakten efter fågel föreslås det inte några andra ändringar än att årtan och krickan framdeles skall vara fredade från jakt. Dessutom skall, såsom ovan framhållits, orrtupp få jagas under januari månad och fram till och med den 15 februari.

Antalet årtor och krickor som fälls är litet. Årtan är en sparsamt förekommande art som inte bör vara föremål för jakt i landskapet. Årtan och krickan, och särskilt årsungar av dessa arter, är under de förhållanden som ofta råder vid höstjakten svåra att skilja från varandra. Det är därför ändamålsenligt att årtan och krickan behandlas på samma sätt och att följaktligen även krickan fredas, trots att den arten inte i egentlig mening är i behov av fredning.

15.10-20.12 I jakttiden efter älg föreslås inte några ändringar.

25.10-15.2 Jakttiden efter skoghare är oförändrad.

1.12-31.12 Enligt den gällande lagen får jakt efter fasan inte bedrivas. Fasanen är en art som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna. De fasaner som finns är utplanterade och arten anses inte ha förutsättningar att utveckla fasta bestånd utan stödutfodring under vintern och andra viltvårdsåtgärder.

Enligt landskapsstyrelsens uppfattning finns det inte några skäl som talar emot att fasanen tillåts etablera sig i landskapet. Eftersom arten inte anses kunna etablera fasta bestånd utan hjälp av människan är det skäligt att medge en jaktmöjlighet för att därigenom stimulera det nödvändiga viltvårdsarbetet. Om endast tupparna görs till föremål för jakten får det inte heller särskilt stor inverkan på bestånden, eftersom arten är polygam. Tuppjakten ger även en möjlighet att hålla nere antalet tuppar så att flockarna hålls samlade och stödutfodringen underlättas.

27 §. Eftersom silltruten framdeles skall vara totalfredad bör även dess bon och ägg vara fredade under häckningstiden.

32 §. Efter ändringen skall huvudregeln vara att rådjurstillstånden beviljas för tre år åt gången. Målet är att tillståndsansökningar skall behandlas endast vart tredje år. Eftersom befintliga jaktområden kan genomgå ändringar och nya tillkomma under treårsperioden bör dock ansökningar kunna behandlas även under treårsperioden.

Om ett jaktområde efter utgången av det första året minskar i väsentlig omfattning kan den situationen uppstå att det skulle vara oskäligt att tillåta att det inom området fälls ett lika stort antal djur som under det första året. Det treåriga tillståndet har därför gjorts gällande endast under förutsättning att jaktområdet inte minskar väsentligt i storlek. Om en sådan väsentlig minskning sker, skall det beviljade tillståndet anses ha upphört och en omprövning ske utgående från rådande förhållanden. Om den väsentliga minskningen sker under jakttiden, eller med andra ord under pågående jaktsäsong, skall jakten dock få avslutas i överensstämmelse med det beviljade tillståndet. För att göra systemet enkelt skall toleransnivån anges i tillståndet. Avsikten är sätta toleransnivån så högt att omprövningar inte skall behöva bli vanligt förekommande.

33 §. Ändringarna innebär att minimiarealen för älgjakt höjs från 500 till 1.000 hektar och att det i tillstånden framdeles skall vara möjligt att indela de vuxna djuren i kor och tjurar. Såsom framhållits i den allmänna motiveringen har landskapsstyrelsen för avsikt att införa arealhöjningen stegvis genom en utökad

användning av den i 2 mom. intagna dispensregeln.

Höjningen av minimiarealen till 1.000 hektar är inte avedd att medföra ändringar i de enhetliga jaktområden som finns i skärgården. Avsikten är sålunda att dispenser skall beviljas från arealkravet i de fall där det är motiverat av geografiska skäl eller av andra skäl.

Bland de jaktlag som bedriver älgjakt läggs i varierande utsträckning vikt vid att jakten utövas enligt viltvårdsmässiga principer. Särskilt bland de största jaktlagen finns det sådana där värden om älgstammen under lång tid beaktats på ett fullt godtagbart sätt. Härav följer att det allmänna behovet av att från landskapsstyrelsens sida styra jaktuttaget inte gäller samtliga jaktlag. Avsikten är därför att de jaktlag som sköter jakten på ett godtagbart sätt utgående från viltvårdsmässiga principer även framdeles själva skall få bestämma könsfördelningen i uttaget av vuxna djur.

38 §. Ändringen föranleds av att de vuxna djuren i jakttillstånden framdeles skall kunna indelas i kor och tjurar.

42 §. I 42 § gällande lag har undantag föreskrivits från bestämmelserna om hundhållning under tid när hundförbud råder. När dessa undantagsbestämmelser utformades var tanken den att för ändamålet lämpliga hundar skulle få användas vid jakt och jaktträning i så stor utsträckning som möjligt inom de ramar som ett allmänt hänsynskrav gentemot viltet ställer. För att hundar skall få användas i så stor utsträckning som möjligt även framdeles, har den förlängda rådjursjakten och återinförandet av toppfågeljakten efter orrtupp beaktats i paragrafen.

47 §. Ändringen föranleds av att silltruten inte längre skall vara föremål för jakt.

64 och 65 §§. Ändringarna föranleds av att de vuxna djuren i älgjaktstillstånden framdeles enligt 33 § skall kunna indelas i kor och tjurar.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

om ändring av jaktlagen för landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut **ändras** 20 §, 27 § 1 mom., 32 §, 33 § 1 och 2

mom., 38 §, 42 § 2 mom. 1, 4 och 5 punkterna, 46 § 2 mom., 47 § 3 mom., 64 § 1 mom. 2 punkten samt 65 § 1 mom. 2 punkten jaktlagen den 5 juli 1985 för landskapet Åland (31/85) som följer:

20 §

Jakt får under nedan nämnda tider bedrivas på följande arter:

Jakttider	Arter
hela året	kråka, fiskmå, havstrut, gråtrut, bisam, fälthare, mink, mårdhund, vitsvansad hjort, möss, råttor och sorkar samt djur som rymt från vilthägn, om arten inte förekommer i vilt tillstånd
1.1-15.2	orrupp
15.3 - 15.4	hane av knipa och storskrake
1.4 - 15.4	alfågel och sjöorre
10.4 - 15.4	hane av ejder, såvida inte landskapsstyrelsen annorlunda beslutar
1.5 - 25.5	morkulla, alfågel och sjöorre samt hane av knipa, storskrake, småskrake, ejder, svärta och vigg
1.7 - 15.4	räv
1.9 - 30.11	rådjur enligt särskilt tillstånd
1.9 - 31.12	gräsand, skedand, bläsand, stjärtand, vigg, knipa, brunand, alfågel, sjöorre, storskrake, småskrake, morkulla, ringduva, järpe och orre
15.10-20.12	älg enligt särskilt tillstånd
25.10 - 15.2	skogshare
1.12 - 31.12	fasantupp.

27 §

Bon och ägg av vilda fåglar med undantag av fiskmå, gråtrut, havstrut och kråka får inte rubbas eller skadas under häckningstiden. Vad här sägs gäller även däggdjurs när jakt på ifrågavarande art är förbjuden.

32 §

Jakt på rådjur får bedrivas endast med tillstånd av landskapsstyrelsen. Tillståndet, som kan beviljas flera sökande gemensamt, meddelas för visst område för tre år åt gången eller, om skäl därtill föreligger, för en kortare tidsperiod. Efter utgången av det första jaktåret gäller flerårigt tillstånd endast under förutsättning att det inte skett en väsentlig minskning i jaktområdets storlek.

I tillstånd till jakt på rådjur skall anges det antal vuxna djur som får fällas. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla två killingar. I flerårigt tillstånd skall dessutom anges förutsättningarna för fortsatt giltighet efter utgången av det första jaktåret.

Ansökan om tillstånd till jakt på rådjur skall inges till landskapsstyrelsen senast den 1 augusti det första år som jakten är avsedd att bedrivas. Vid ansökan skall vara fogad utredning om att sökanden innehar i 4 eller 6 § avsedd jakträtt på ett sammanhängande markområde som omfattar minst 150 hektar och i övrigt är väl lämpat för jakt eller att han av innehavaren av sådan jakträtt skriftligen erhållit rätt till rådjursjakt. Området skall utmärkas på karta i skalan 1:20.000. Av särskild orsak kan landskapsstyrelsen dock bevilja tillstånd till rådjursjakt även inom ett område som understiger 150 hektar.

33 §

Jakt på älg får bedrivas endast med tillstånd av landskapsstyrelsen. Tillståndet, som kan beviljas flera sökande gemensamt, meddelas för visst område och år. I tillståndet skall anges det antal djur som får fällas. Däri skall ytterligare föreskrivas villkor angående djurens ålder och i fråga om vuxna djur kan villkor föreskrivas även angående deras kön. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla kalv. De som vid älgjakt medverkar endast som hundförare eller drevkarlar behöver inte tillstånd som avses i detta moment.

Ansökan om tillstånd till jakt på älg skall inges till landskapsstyrelsen senast den 1 september det år jakten är avsedd att bedrivas. Vid ansökan skall vara fogad utredning om att sökanden innehar i 4 eller 6 § avsedd jakträtt på ett sammanhängande markområde som omfattar minst 1.000 hektar och i övrigt är väl lämpat för jakt, eller att han av innehavaren av sådan jakträtt skriftligen erhållit rätt till älgjakt. Området skall utmärkas på karta i skalan 1:20.000. Vid ansökan skall dessutom vara fogat intyg, utfärdat av person som landskapsstyrelsen förordnat för ändamålet, över att varje sökande besitter en sådan skjutskicklighet som enligt landskapsstyrelsens bestämmelser erfordras för att bedriva älgjakt. Om jakten är avsedd att bedrivas på holme eller enbart på sökandens egen mark eller om särskilda skäl annars föreligger, kan landskapsstyrelsen dock bevilja tillstånd till älgjakt även inom ett område som understiger 1.000 hektar.

38 §

Har i samband med jakt fällts flera rådjur eller älgar än meddelat tillstånd förutsätter eller har avvikelse skett från tillståndsvillkor som rör djurens ålder eller kön, skall jaktledare eller tillståndshavare utan dröjsmål göra anmälan därom hos polismyndighet. De som deltagit i jakten skall omedelbart därefter transportera djuret urtaget till plats som polismyndigheten anvisar.

42 §

Utan hinder av vad i 41 § 1 och 2 mom. är föreskrivet får hund som är lämplig för ändamålet användas av jakträttsinnehavare eller med dennes medgivande enligt följande:

1) drivande hund som avses i 1 mom. vid jakt på älg under tiden 15 oktober - 20 december, vid jakt på rådjur under tiden 1 september - 30 november samt vid jakt på vitsvansad hjort under tiden 1 september - 15 februari;

4) stående, stötande eller apportrande hund vid jaktträning eller jakt på fågel under tiden 20 augusti - 15 februari;

5) skällande fågelhund vid jakt eller jaktträning under tiden 20 augusti - 15 februari;

46 §

Ägare och innehavare av område samt jakträttsinnehavare har rätt att döda katt som anträffas inom området på minst femhundra meters avstånd från annans bostadstomt.

47 §

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. är det tillåtet att med ägares eller jakträttsinnehavares samtycke använda av myndighet godkänt gift för bekämpning av möss, råttor och sorkar samt sax eller fälla för fångst av gråtrut och havstrut ävensom fälla för fångst av bisam, kråka, mink, mårdhund, möss, råttor, räv, sorkar och förvildad katt.

64 §

Den som

2) ofredar älg eller rådjur i strid med denna lag, genom vårdslöshet eller ovarsamhet dödar eller sårar älg eller rådjur eller vid tillståndsjakt på älg eller rådjur genom vårdslöshet eller ovarsamhet bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

skall, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för j a k t f ö r s e -
e l s e dömas till böter.

65 §

Den som

2) i strid med denna lag uppsåtligen dödar, sårar eller fångar älg eller rådjur utan tillstånd eller vid tillståndsjakt på älg eller rådjur uppsåtligen bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

skall, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för j a k t b r o t t
dömas till böter eller till fängelse i högst två år samt till jaktförbud under viss tid,
minst ett och högst fem år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990. Av verkställigheten av lagen
förutsatta åtgärder får vidtas före lagens ikraftträdande.

Mariehamn den 9 april 1990

L a n t r å d

Sune Eriksson

T.f. lagberedningschef

Lars Karlsson